

Saksbehandler: Kristine Aksøy

Referanser: KR 10/07, KM 07/08, KR 35/09, KR 46/09, SKR 31/09

Vedlegg:

KM 4.1.1/09 Vi deler. Plan for trosopplæring i Den norske kirke. Revidert utkast 2009

Plan for trosopplæring

Sammendrag

Kirkerådet vedtok i 2007 (Sak KR 10/07) å gi Styringsgruppa for Trosopplæringsreformen ansvaret for å utvikle ny plan for trosopplæring. Erfaringene fra trosopplæringsreformens forsøks- og utviklingsfase ligger til grunn for den nye planen.

Planens tittel "Vi deler" er uttrykk for et læringssyn der barn og unge er troende subjekt og aktive deltakere i menighetens lærende fellesskap. Planens beskrivelse av trosopplæringens innhold søker å holde sammen den enkeltes livssituasjon, kirkens tro og tradisjon og kristen tro i praksis. Slik holdes dåp og opplæring sammen gjennom erfaring og kunnskapsformidling i menighetens fellesskap.

Planen stimulerer til å utvikle lokale planer for trosopplæringen. Trosopplæringen utvikles i samvirke med hjemmet, menighetens gudstjenesteliv og det kontinuerlige arbeidet for barn og unge.

Planen er et redskap for menighetsråd, ansatte, frivillige, barne- og ungdomsorganisasjoner og andre som har ansvar for trosopplæring i menigheten. Planen er en kombinasjon av en rammeplan og et ressursdokument for menighetenes lokale planarbeid.

Plan for trosopplæring i Den norske kirke vil ha en sentral funksjon for den videre innføringen av trosopplæringsreformen, også for fag- og metodeutvikling i fagmiljøene og organisasjonene.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å fatte følgende vedtak:

Kirkemøtet vedtar Plan for trosopplæring i Den norske kirke. Planen gjøres gjeldende fra 01.01.10.

Saksorientering

Bakgrunn

I 2003 ble Trosopplæringsreformen i Den norske kirke vedtatt med en innledende femårig forsøks- og utviklingsfase (2004-2008). På bakgrunn av dette forsøks- og utviklingsarbeidet i reformen, vedtok Kirkerådet i 2007 (Sak 10/07) å gi Styringsgruppa for Trosopplæringsreformen ansvaret for å utvikle ny plan for trosopplæring. Plan for trosopplæring i Den norske kirke vil erstatte Plan for dåpsopplæring i Den norske kirke (1991) og Plan for konfirmasjonstiden (1998).

Erfaringene som ble gjort i forsøks- og utviklingsfasen ligger til grunn for den nye planen. I arbeidet med å ferdigstille høringsutkastet er det lagt vekt på en bred involvering av ulike fagmiljøer og kompetansesentra. Det er gjennomført FoU-arbeid, arrangert konferanser og avholdt om lag 30 planverksteder med deltakere fra både lokalmenigheter, organisasjoner og andre fagmiljøer. Innspillene fra disse ga mange ulike bidrag til utforming av planen.

Planen legges fram for Kirkemøtet på grunnlag av kirkelovens § 24 b: *"Kirkemøtet fastsetter retningsgivende planer og programmer for den kirkelige undervisning, diakoni, kirkemusikk og for økumenisk virksomhet..."*.

Høring våren 2009

Utkast til ny plan for trosopplæring i Den norske kirke ble sendt på høring i februar 2009. Kirkerådet sendte invitasjon til 121 utvalgte instanser, i tillegg til en åpen invitasjon. Høringen ble gjennomført elektronisk. Det kom inn totalt 88 høringsvar. Høringssvarene fordeler seg på følgende hovedgrupper:

- Bispedømmeråd/biskoper: 11
- Biskoper (egne høringsvar i tillegg til bispedømmerådets høringsuttalelse): 2
- Menighetsråd: 17
- Kirkelige fellestråd: 13
- Andre kirkelige organer, organisasjoner og instanser: 11
- Fakultet og høyskoler: 10
- Yrkes/fagorganisasjoner: 5
- Barne- og ungdomsorganisasjoner: 6
- Andre instanser: 13

Det overordnede spørsmålet som ble reist i høringsbrevet, er om planen vil være et tjenlig redskap for det lokale planarbeidet med å utvikle en systematisk og sammenhengende trosopplæring. 78 prosent av høringsvarene ga støtte til form og innhold i planutkastet. Høringssvarene ga gode bidrag til å utbedre og videreutvikle planutkastet.

Sentrale anliggender i høringen

I innledningen til høringsutkastet presenteres plandokumentet slik: *Plan for trosopplæring i Den norske kirke er et redskap for menighetsråd og andre som har ansvar for trosopplæring i lokalmenigheten. [...] Plan for trosopplæring i Den norske kirke er en retningsgivende plan. Det forutsettes at det utarbeides lokale planer for trosopplæring i den enkelte menighet. [...] Planen er bygget opp som et ressursdokument til bruk i menighetenes lokale planarbeid.*

Flere av høringsinstansene reiser spørsmål rundt hva en ”retningsgivende plan” innebærer. Høringssvarene gir gode innspill til å tydeliggjøre hva i planen som er ressursstoff og hva som er å forstå som planens kjerne når det gjelder mål, innhold og anbefalte tiltak. Utover dette inneholder ikke høringssvarene tilbakemeldinger på planens oppbygning som gir grunnlag for å foreslå ytterligere omstrukturering av plandokumentet.

Språket i høringsutkastet omtales av noen av høringsinstansene som idylliserende og harmoniserende både i forhold til hvordan en menighet fungerer, livet i troen og i forhold til hva mennesker flest opplever i livet sitt. En for sterk betoning av første trosartikkel på bekostning av å fokusere på frelsen og helliggjørelsen påpekes av flere instanser. Planens inkluderende intensjoner i forhold til å forstå alle døpte som fullverdige lemmer i menighetens ”vi”, kan tilsløre behovet for den daglige omvendelse og forsoning.

Flere av svarene fokuserer på at hjemmet, foreldre, faddere og storfamilien sin grunnleggende betydning i trosopplæringen bør tydeliggjøres i planen.

Spørsmål knyttet til forholdet mellom trosopplæringen og barnehagens og skolens virksomhet reises av noen høringsinstanser. Dels knyttes dette til at skolens endrede rolle som begrunnelse for trosopplæringsreformen bør tydeliggjøres i innledningen av dokumentet. Dels knyttes dette til at planens innholdsbeskrivelse bør avstemmes mot hva som formidles av kunnskap og tradisjoner i barnehage og skole, og i så stor grad som mulig fungere kompletterende i forhold til disse. Flere påpeker at dimensjoneringsnormen på 315 timer var begrunnet i bortfallet av undervisning i skolen, og at dette bør tydeliggjøres. Noen av høringsinstansene foreslår å tydeliggjøre betydningen av å se menighetens trosopplæringsplan i sammenheng med menighetens planer for samarbeid med barnehagene og skolen og at dette kan begrunnes i foreldremandatet.

Selv om planens tittel og grunnlagstenkning søker å beskrive kirkens ”vi” som et bredt og inkluderende fellesskap, sier noen av instansene at planen noen ganger uttrykker et kirkesyn der menigheten består av en kjernemenighet og en bredere folkekirkemenighet. Flere instanser peker på at planen virker litt ”innadvent” og at særlig misjon som grunnleggende kjennetegn ved det å være kirke bør tydeliggjøres, både gjennomgående i dokumentet og ved å ta inn misjon som et tverrgående perspektiv i kapittel 6. I tilknytning til dette, nevnes også at den verdensvide kirke og internasjonal solidaritet bør inn i planen i sterkere grad.

Bearbeiding av planutkastet på grunnlag av høringen

Oppbygningen av plandokumentet er videreført, men innledningen er omstrukturert for å tydeliggjøre planens formål og oppbygning: Planteksten er gjennomarbeidet for å tydeliggjøre hva som er rammebestemmelser når det gjelder innhold, arbeidsmåter og organisering, og hva som er tekst til inspirasjon og refleksjon. Dette vil også bli anskueliggjort gjennom planens grafiske utforming.

Omtalen av trosopplæringens innhold og oppbygning i kapittel 3 og 4 er videreutviklet med tanke på noe mer detaljering og konkretisering. Som vedlegg bakerst i planen ligger et eksempel på en uttegnet plan, en oversikt over anbefalte breddetiltak og en liste med kjernetekster fra Bibelen. Målet er at disse justeringene til sammen vil gi menighetene tilstrekkelige retningslinjer for utarbeiding av lokale planer for trosopplæring, samtidig som menighetens rom for å utvikle planer som bygger på lokale forutsetninger og særpreg ikke svekkes. Teksten i kapittel 7 og 8 som omtaler lokalt planarbeid og kriterier for godkjenning av planer, er også justert for å gi tilstrekkelige retningslinjer for dette.

Det har vært foretatt en språklig og innholdsmessig gjennomgang med tanke på å balansere det som flere av høringsinstansene omtalte som ”idylliserende omtale av livet, troen og menigheten”. Planen må gi et gjenkjennelig bilde av menighetenes virkelighet og samtidig ha et språk som gir utfordringer og inspirasjon til utvikling.

Familiens rolle i trosopplæringen er søkt tydeliggjort gjennom å fokusere på foreldremandatet i planens innledning og gjennom vektlegging flere steder i planen av hvordan hjemmet utgjør en sentral arena for trosopplæringen. Samvirke med hjemmet og familien beskrives også i et eget avsnitt i kapittel 6.

Skolens endrede rolle når det gjelder kristendomsundervisning er tydeliggjort som bakgrunn for kirkens styrkede satsning på trosopplæring i planens innledning. Forholdet mellom trosopplæring og menighetens samarbeid med skole og barnehage belyses også her.

Kirkens ”vi” søkes i planen beskrevet som et bredt, inkluderende lokalt og verdensvidt fellesskap. I arbeidet med det reviderte planutkastet har en foretatt en språklig gjennomgang for å sikre at dette kommuniseres gjennomgående i planen når kirkens ”vi” omtales. I tillegg er det lagt inn et avsnitt om misjon og økumenisk samarbeid i kapittel 6.

Beskrivelse av planen

Planens tittel ”Vi deler” er uttrykk for et læringssyn der barn og unge er troende subjekt og aktive deltakere i menighetens lærende fellesskap. Planens beskrivelse av trosopplæringens innhold søker å holde sammen den enkeltes livssituasjon, kirkens overleverte tro og kristen tro i praksis. Slik holdes dåp og opplæring sammen gjennom erfaring og kunnskapsformidling i menighetens fellesskap.

Planen er en kombinasjon av en rammeplan og et ressursdokument som skal stimulere arbeidet med å utvikle og gjennomføre lokale planer for trosopplæring.

Planen har følgende oppbygning:

Kapitel 1 - 2 beskriver planens grunnlagstenkning. Kapitel 3, 4 og 5 gir konkrete føringer på trosopplæringens innhold og oppbygning, mens kapittel 6 angir grunnleggende faktorer som skal reflekteres i planen.

Kapittel 7 - 9 beskriver lokalt planarbeid, ansvarsforhold og verktøy for gjennomføringen av trosopplæringen. Både i kapittel 2 og 6 er det satt inn spørsmål som hjelp til kartlegging, refleksjon og konkretisering i forbindelse med utforming av menighetens lokale plan.

Som vedlegg ligger et skjema til hjelp for menighetens lokale planarbeid, en liste med forslag til kjernetekster fra Bibelen, eksempel på kjernetiltak og to eksempler på uttegnede planer.

Implementering av planen

Når planen er vedtatt, vil den utformes i tråd med den grafiske profil som er utviklet for Den norske kirke. Utformingen vil søke å tydeliggjøre hva i planen som er rammebestemmelser og hva som er refleksjons- og inspirasjonstekster.

Det vil bli utviklet ressurser for planarbeidet og gjennomføring av trosopplæringen. Dels vil disse bli tilgjengeliggjort gjennom en videreutvikling av ressursbanken på kirken.no, dels i form av ressurshefter, faglitteratur og materiell til bruk i menighetene og hjemme.

Det vil i 2010 bli gjennomført kurs i samarbeid med bispedømmene for å gjøre planen kjent for ansatte, rådsmedlemmer og ulønnede medarbeidere i Den norske kirke. Planen vil også være tema på nasjonale og regionale konferanser og i møte med sentrale samarbeidspartnere og aktører i organisasjonene og kompetansemiljøene.

Plan for trosopplæring i Den norske kirke vil ha en sentral funksjon for innføringen og videreutviklingen av trosopplæringsreformen i lokalmenighetene, og også for fag- og metodeutvikling i fagmiljøene og organisasjonene.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Produksjon, implementering og ressurser for å støtte innføringen av planen inngår i budsjett og årsplan for arbeidet med Trosopplæringsreformen i 2009 og de påfølgende årene. Når reformen er innført i alle menigheter i Den norske kirke, er den beregnet å ha en økonomisk ramme på 250 millioner 2003-kroner.